

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТИПИ АБРЕВІАТУР У СУЧАСНІЙ УКРАЇНОМОВНІЙ ПРЕСІ

Валентина ПАЧЕВА, Марія ПАЧЕВА

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
E-mail:

STRUCTURAL-SEMANTIC TYPES OF ABBREVIATIONS IN THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE PRESS

Valentina PACHEVA, Mariya PACHEVA

Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky
E-mail:

ABSTRACT: The article analyzes the features of the use of different types of classification features acronyms in the language of modern Ukrainian press, paid special attention to the differences in their use for spelling norms and functioning.

It is educed that the investigated theme was not the article of monographic study, although its separate aspects found a reflection in labours of Ukrainian and foreign scientists, but a sources base is sufficient for the study of theme.

In the modern Ukrainian press abbreviations are used quite widely (about 6.8 on page A3). The most noticeable group consists of initial abbreviations (*id est* such that consist of initial letters), thus voice abbreviations (*those, that* pronounced together) less than, than those, that pronounced by a letter, and alphanumeric and voice-number abbreviations on the whole a bit. Partial abbreviations (where briefly only the first word) on the whole more than fragmental (*those, that* consisted of syllables).

The educed facts allow to assert that repressing amount of abbreviations of aggregate type and partial abbreviations used in printing, present abbreviations in composition that there is abromorfems (syllable that meets in many abbreviations and has the defined value). Most distribution was in printing got by such abromorfems as держ- (державний – state), сіль- (сільський – rural), укр- (український – Ukrainian), мін- (міністерство – ministry), рай- (районний – district), агро- (аграрний – agrarian), спец- (спеціальний – special).

KEYWORDS: abbreviation, the Ukrainian language press, modern literary Ukrainian language.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. науково-технічний прогрес став потужним імпульсом розвитку суспільства. В сучасній українській літературній мові мало не щодня з'являються нові аброрексеми.

За спостереженнями мовознавців, сьогодні процес аброрексії набуває небаченого поширення. Серед різних причин такого стану справ названо господарські, суспільні та політичні зміни, розбудову державного адміністративного апарату, політичних партій і різних організацій, потік наукових і технічних термінів, інтенсивний розвиток засобів масової інформації.

Дослідження аброрексії як найбільш продуктивного засобу поповнення лексичного складу української мови є актуальною проблемою мовознавства. Аброрекції складають значну кількість новостворених слів. Проникаючи у мову сучасних засобів масової інформації, завдяки їм, становляться відомими широкому загалу, ефективно поповнюючи словниковий склад літературної мови. Тому актуальність дослідження аброрекцій саме у мові сучасної преси є цілком очевидною.

Проблематика класифікації аброрекцій, їхньої морфологічної характеристики, словотвору відаброрекційних похідних частково розглядалися як у загальних наукових працях, так і в окремих спеціальних дослідженнях мовознавців.

Зокрема, С. М. Климович у дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук „Структурно-семантичні типи аброрекцій в українській мові“ (2008 р.) досліджує аброрекції, їх типи, походження та вживання¹.

Проблема використання аброрекцій у мові преси не залишилася поза увагою і у дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук О. В. Шаповал „Комунікативно-

---

¹ Климович, 2008.

стильові параметри вторинної номінації в газетно-журнальній публіцистиці 80 – 90-х років ХХ століття“ (2003 р.)².

У сучасному мовознавстві є ціла низка статей, присвячених аббревіації. Зокрема, проблеми утворення аббревіатур досліджуються Л. Є. Азаровою та Н. Й. П'яст у статті – „Складання як один із способів словотвору“ (2005 р.)³, Г. М. Віняр – „Закономірності оформлення новотворів способом аббревіації“ (2003 р.)⁴, М. Г. Сердюка – „Відаббревіатурні похідні в українській мові“ (1969 р.)⁵.

Структурні особливості аббревіатур вивчають К. Л. Тронь у статті „Із спостережень над структурними типами аббревіатур української мови 20 – 30-х років“ (1969 р.)⁶; ініціальних лексичних скорочень (буквених, звукових, буквено-звукових) – О. Тур у статті „Структурна специфіка ініціальних аббревіатур сучасної української мови“ (2011 р.)⁷, у якій особливу увагу приділено специфіці поєднання фонем у буквених аббревіатурах та Н. Я. Дзюбишина у статті „Ініціальні аббревіатури“⁸.

Типологію аббревіатур розглядають Л. В. Бойченко – „Структурно-семантичні типи аббревіатур і діапазон їх дериваційної активності“ (1982 р.)⁹, К. Л. Тронь – „Семантичні групи аббревіатур і принципи їх моделювання“ (1970 р.)¹⁰.

Правилам вживання аббревіатур в усному та писемному українському мовленні присвячено низку статей, зокрема В. О. Горпинича – „Наголошування аббревіатур в українській мові“ (1987 р.)¹¹ та „Правопис складноскорочених слів“ (1985 р.)¹², М. Г. Сердюка – „Структурно-граматичні ознаки аббревіатур в українській мові“ (1982 р.)¹³, В. Марченко – „Правопис термінів із власними назвами“¹⁴ та ін.

К. Л. Тронь у статті „Узгодження в роді з назвами-аббревіатурами“ порушує проблему визначення роду аббревіатури та торкається правопису аббревіатури в минулому¹⁵. У статті „Про вживання аббревіатур“ – Н. Я. Дзюбишиною¹⁶ досліджено лексикалізацію та відмінювання аббревіатур. Д. Гринчишин у статті „Вимова літерних та поскладово-літерних аббревіатур“¹⁷ розглядає особливості вимови ініціальних аббревіатур.

Р. Микульчик у статті „Сучасні українські аббревіатури: перспективи і стан дослідження“ (2005 р.)¹⁸ розглядає проблематику аббревіатур у сучасному українському мовознавстві, основну увагу приділяючи питанням класифікації аббревіатур, їхньої морфологічної характеристики та відаббревіатурного словотворення.

Окремі наукові статті присвячені особливостям вживання аббревіатур у різних стилях та жанрах сучасної української літературної мови (Р. Ф. Возна¹⁹, О. Тур²⁰), у різних терміносистемах української мови (В. Кажан²¹, А. Письмиченко²², А. М. Варинська та Н. М. Корнодудова²³, І. О. Чиженко²⁴, І. К. Білодід та А. В. Лагута²⁵, О. М. Мацько²⁶) та ін.

² Шаповал, 2003, с. 19.

³ Азарова, 2005, с. 132.

⁴ Віняр, 2003, с. 110 – 120.

⁵ Сердюк, 1969, с. 83 – 84.

⁶ Тронь, 1969, с. 47 – 49.

⁷ Тур, 2011, с. 116 – 120.

⁸ Дзюбишина, 1985, с. 57 – 58.

⁹ Бойченко, 1982, с. 75 – 80.

¹⁰ Тронь, 1970, с. 84 – 86.

¹¹ Горпинич, 1987, 29 – 31.

¹² Горпинич, 1985, с. 25 – 28.

¹³ Сердюк, 1982, с. 24 – 28.

¹⁴ Марченко, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine32-25.pdf>>.

¹⁵ Тронь, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/23/48.htm>>.

¹⁶ Дзюбишина, 1982, с. 80 – 84.

¹⁷ Гринчишин, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine10-10.pdf>>.

¹⁸ Микульчик, 2005, с. 12 – 15.

¹⁹ Возна, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine23-14.pdf>>.

²⁰ Тур, <http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/1737>.

²¹ Кажан, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine29-21.pdf>>.

²² Письмиченко, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine33-9.pdf>>.

Також мовознавці досліджують і функціонування аббревіатур у мові сучасної преси – Н. В. Куреляк²⁷, І. Я. Мислива-Бунько²⁸, О. А. Стишов²⁹ та ін.

Отже, тема аббревіації неодноразово була об'єктом вивчення українських мовознавців. Однак нині на матеріалі найновіших видань сучасної україномовної преси ця проблема ще не досліджувалася і залишається актуальною.

Об'єктом наукового дослідження є аббревіація, а предметом – структурно-семантичні типи аббревіатур та особливості їхнього уживання у сучасній україномовній пресі.

Мета: проаналізувати основні структурно-семантичні типи аббревіатур та описати особливості їхнього уживання у сучасній україномовній пресі.

На основі поставленої мети формулюємо дослідницькі завдання:

1. Зібрати і систематизувати аббревіатури, опрацювавши такі україномовні видання, як газети „Відомості. UA“, „Рідне село. Україна“ та журнал „Український тиждень“ (номери за 2015 – 16 рр.);

2. Здійснити порівняльно-зіставний аналіз структурно-семантичних типів аббревіатур;

3. Описати вживання аббревіатур у сучасній україномовній пресі.

У сучасному мовознавстві розроблено дефініцію терміна „аббревіатура“. Так, за науково-довідковим виданням „Великий тлумачний словник сучасної української мови“ (укладач В. Т. Бусел): **аббревіатура** – це складноскорочене слово, утворене з перших складів або з перших літер словосполучення³⁰, тобто власне аббревіатурою вважається лише ініціальна аббревіатура. А за „Новим тлумачним словником української мови“ (укладачі В. Яременко, О. Сліпушко): **аббревіатура** – складноскорочене слово, утворене різними способами, а також загальноприйняті скорочення слів (і т. д., і т. ін., див., пор.)³¹.

Як бачимо, це дещо різні дефініції, в останній під „аббревіатурою“ пропонується розуміти і загальноприйняті скорочення. Звертаємо увагу, що досі немає чіткого розмежування термінів „аббревіатура“ і „складноскорочене слово“. Так, за „Коротким тлумачним словником лінгвістичних термінів“ (за ред. С. Я. Єрмоленко): **аббревіатура** (лат. *abbrevio* – „скорочую“) – іменник, утворений з усічених слів вихідного словосполучення чи з усічених компонентів вихідного складного слова³², а **складноскорочене слово** – слово, утворене зі словосполучень і складних найменувань шляхом скорочення їхніх складових частин³³.

З огляду на це, будемо користуватися наступною дефініцією терміна: аббревіатура – це, перш за все, іменник, утворений з двох або більше слів шляхом скорочення принаймні одного з них. Проте за чинним виданням „Український правопис“ від аббревіатур відрізнятимемо умовні графічні скорочення (і т. д., і т. ін., див., пор.), які вимовляються повністю і скорочуються лише на письмі³⁴.

Аббревіатури називають також акронімами (у перекладі з давньогрецької мови „найвищий, крайній“ + „ім'я“). Щодо застосування терміна „акронім“ є різні думки: за однією, акронімами називають будь-які слова, складені з перших літер чи частин слів у скорочуваному словосполученні, а за іншою – тільки такі, що вимовляються як цілісні слова, а не як послідовність назв літер³⁵.

²³ Варинська, Корнодудова <<http://ukrmova.com.ua/zmist-zhurnalu/vipusk-14/funkcionuvannya-abreviatur-u-morskij-terminologiji%D1%97/>>.

²⁴ Чиженко, <<http://intkonf.org/chizhenko-i-o-encheva-g-g-pereklad-abreviatur-ta-akronimiv-fahovoyi-movi-aviatsiyi/>>.

²⁵ Білодід, Лагутіна, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-1.pdf>>.

²⁶ Мацько, 2000, с. 31 – 36.

²⁷ Куреляк, <http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Philologia/68004.doc.htm>.

²⁸ Мислива-Бунько, 2014, с. 32 – 37.

²⁹ Стишов, <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine64-13.pdf>>; Стишов, 2005.

³⁰ ВТССУМ, 2002.

³¹ НТСУМ, 2001.

³² Єрмоленко, Биби́к, Тодор, 2001, с. 9.

³³ НТСУМ, 2001, с. 159.

³⁴ Український правопис, 2007, с. 57.

³⁵ Аббревіатура, <<https://ru.wikipedia.org/wiki/Аббревиатура>>.

Абревіатури ще деколи називають „лексичними скороченнями“. Безперечно, основними умовами їх функціонування є доцільність, зрозумілість, стандартність. Як слушно зауважують мовознавці, більшість скорочених основ стандартизувалися в мові: своєю стійкістю, смисловим наповненням, зрозумілістю і функціями вони не відрізняються від звичайних продуктивних морфем української мови. Особливістю абревіатур є те, що вони виникають услід за повним найменуванням. Також виявлено основну закономірність абревіатур: усі вони творяться усиченням основ і цим відрізняються від власне скорочених слів³⁶.

Як бачимо, абревіатури дозволяють скоротити довгі назви й фрази, тим самим зменшуючи текст і дещо спрощуючи його розуміння. А отже, використання абревіатур у мові засобів масової інформації є цілком доречним.

І нині абревіація залишається одним із найпродуктивніших засобів поповнення лексичного складу української мови та, безперечно, продуктивним і в термінотворенні сучасної української літературної мови, посідаючи друге місце після лексико-семантичного способу й перше місце серед морфологічних способів словотворення³⁷.

У сучасному українському мовознавстві є кілька класифікацій абревіатур: за характером будови (прості, складені, подільні і неподільні)³⁸; залежно від структури та вимови (ініціальні, складового типу (уламкові), так звані телескопічні, комбіновані³⁹, змішаного типу – часткові).

Сюди ж належать словоформні абревіатури, тобто ті, які поєднують початкову частину слова з формою непрямого відмінка: *завкафедри* – завідувач кафедри, в яких виступають слова іншомовного походження *авіа-*, *авто-*, *фото-*, *аеро-*, *гідро-* і подібні + ціле слово, зокрема *авіамодель*, *автотранспорт* тощо⁴⁰. Слова, утворені з початку першого компонента (або перших компонентів) словосполучення і початку або кінця другого компонента, в якому середню частину пропущено: *есмінець* – ескадрений міноносець тощо⁴¹.

Як бачимо, складовий і змішаний типи абревіатур дуже продуктивні в сучасній українській мові. Складноскорочені слова, утворені у такий спосіб, широко використовуються для назв установ, підприємств, навчальних закладів, деяких посад тощо.

Абревіатури, що вживаються в українській мові, класифікуються ще й за походженням: власне українські, утворені від слів іншомовного походження, запозичені з іноземних мов і перекладені на українську, що проникли в українську мову з різних мов світу.

У науковій літературі надається перевага класифікації абревіатур саме за структурними ознаками. У мовній практиці трапляються труднощі в передачі на письмі певних утворень, бо не кожен замислюється над тим, який зв'язок існує між значенням і структурою абревіатур⁴². Тож і ми долучаємося до думки, що доцільно усвідомлювати певні закономірності зв'язку між змістом і формою в абревіатурах.

Наступною є класифікація абревіатур за змістом – це різні назви (географічних об'єктів, міжнародних організацій, політичних партій і об'єднань, військових угруповань, телевізійних і радіопрограм, видавництв, видань, газет і журналів, установ, підприємств, банків, навчальних закладів, навчальних дисциплін, посад, документів тощо)⁴³.

За кількістю скорочених слів-компонентів усі абревіатури класифікують як *-дво-* – *-п'ять-* і більше компонентів⁴⁴.

³⁶ Аналіз використання абревіатур у мові преси, <<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=700133>>.

³⁷ Пальчиковська, <http://www.srw.kspu.edu/?p=917>.

³⁸ Абревіатура, <<http://uk.wikipedia.org/wiki/Абревіатура>> ;Аналіз використання абревіатур у мові преси, <<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=700133>>.

³⁹ Абревіатура <<https://ru.wikipedia.org/wiki/Аббревиатура>>; Абревіатури в діловому мовленні <http://pidruchniki.com/1933030647610/dokumentoznavstvo/abreviaturi_dilovomu_movlenni_pravila_skorochuvannya_sliv>; Аналіз використання абревіатур у мові преси, <<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=700133>>.

⁴⁰ Шкуратяна, 2000, с. 265.

⁴¹ Микульчик, 2005, с. 12.

⁴² Аналіз використання абревіатур у мові преси, <<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=700133>>.

⁴³ Абревіатури в діловому мовленні. Правила скорочення слів, 2007, <http://pidruchniki.com/1933030647610/dokumentoznavstvo/abreviaturi_dilovomu_movlenni_pravila_skorochuvannya_sliv>.

⁴⁴ Пальчиковська, <<http://www.srw.kspu.edu/?p=917>>.

Серед вимог творення складноскорочених слів як основні названо такі: а) слово має легко «розгортатися» в повне найменування; б) не має збігатися зі словом або скороченням, які вже є в мові; в) відповідати нормам українського правопису⁴⁵.

Ініціальна аббревіатура, як утворена лише з перших літер, дозволяє максимально скорочувати досить довгі фрази. Крім того, більшість ініціальних аббревіатур пишуться великими літерами, тому є помітними у тексті і привертають увагу читача, наприклад: *У роботі конференції взяли участь 160 студентів, аспірантів та молодих вчених з Німеччини...та 15 ВНЗ України*⁴⁶.

З огляду на це вони нерідко зустрічаються в заголовках, наприклад: *Волинські оперативники повернулися із зони АТО*⁴⁷; *МВС уведе систему балів та штрафів за порушення ПДР*⁴⁸; *Перші МТС*⁴⁹; *Бібліотека ДНУ поповнилася новими латвійськими виданнями*⁵⁰; *В Україні триває епідемія грипу та ГРВІ*⁵¹; *Детективи НАБУ проводять масштабну операцію на Тернопільщині...Національного антикорупційного бюро України*⁵²; *АЧС біля Глобинського свинокомплексу (африканська чума свиней)*⁵³.

Нами встановлено, що частота вживання ініціальних аббревіатур у різних виданнях на сторінку формату А3 така: близько 2,19 у газеті „Рідне село. Україна“, близько 4,23 у журналі „Український тиждень“ і близько 8,03 у газеті „Відомості. UA“. Звукових аббревіатур, як правило, менше, ніж літерних.

Незначну кількість в усіх досліджених виданнях становлять буквено-цифрові та звукоцифрові аббревіатури. Трохи більше таких аббревіатур у газеті „Рідне село. Україна“, а саме у рубриці „Об’яви рідного села“, де вони позначають здебільшого, різні марки та моделі сільськогосподарської техніки, наприклад: *Продам: Трактор Т-25А, картоплесаджалку дворядкову, культиватор, сітчасту борону, копач вертикально-лопатковий, навантажувач СУФ-04 на трактор Т-16 МГ*⁵⁴.

Ініціальні аббревіатури, що вживаються у пресі, можна поділити на групи за їх семантичним значенням. Найбільш помітну групу становлять назви державних установ, наприклад: *Для цього треба в орган ПФ за місцем проживання подати заяву та копію ідентифікаційного номера, трудової книжки і паспорта (Пенсійний фонд)*⁵⁵; *МОЗ розпочало у столиці пілотний проект перетворень усієї галузі із запровадженням страхової медицини*⁵⁶; *4 квітня Кабінет Міністрів розглянув та ухвалив чотири законопроекти щодо реформи МВС*⁵⁷; *Голова СБУ Наливайченко зайняв нейтральну позицію*⁵⁸; *Ще торік почалося реформування структури НБУ*⁵⁹; *Одним із найбільш очікуваних суспільством рішень ВРУ торік було ухвалення нового Закону „Про вищу освіту“*⁶⁰; *І це є прерогативою держави, зокрема МОН, проводити відповідну політику в галузі*

⁴⁵ Аббревіатури в діловому мовленні. Правила скорочення слів, 2007, <http://pidruchniki.com/1933030647610/dokumentoznavstvo/abreviaturi_dilovomu_movlenni_pravila_skorochuvannya_sliv>.

⁴⁶ // *Бористен*, 2016, № 1, с. 3.

⁴⁷ // *Відомості. UA*, 2015, № 15, с. 4.

⁴⁸ // *Відомості. UA*, 2015, № 14, с. 8.

⁴⁹ // *Рідне село. Україна*, 2016, № 7, с. 3.

⁵⁰ // *Бористен*, 2015, № 4, с. 4.

⁵¹ // *Відомості. UA*, 2016, № 4, с. 14.

⁵² // *Відомості. UA*, 2016, № 8, с. 2.

⁵³ // *Відомості. UA*, 2016, № 1, с. 3.

⁵⁴ // *Рідне село. Україна*, 2015, № 8, с. 16.

⁵⁵ // *Рідне село. Україна*, 2015, № 7, с. 5.

⁵⁶ // *Український тиждень*, 2015, № 14.

⁵⁷ // *Український тиждень*, 2015, № 14.

⁵⁸ // *Український тиждень*, 2015, № 14.

⁵⁹ // *Український тиждень*, 2015, № 14.

⁶⁰ // *Український тиждень*, 2015, № 14.

освіти з урахуванням національних інтересів⁶¹; Незважаючи на профілактичні заходи, які постійно проводять інспектори **ДАІ**, аварійність в області залишається на високому рівні⁶².

Меншу за обсягом групу становлять аббревіатури, що позначають міжнародні організації, наприклад: У новій угоді з **МВФ** уряд взявся до вересня 2015-го розробити комплексну реформу пенсійної системи⁶³; Здавалося, якщо Чеська Республіка від 1999 року є членом **НАТО** і з весни 2004-го – Європейського Союзу, то питання її вектора в міжнародній політиці вже давно вирішені⁶⁴; Такі дані наводить Управління **ООН** із координації гуманітарних питань⁶⁵.

Досить часто також вживаються аббревіатури, що позначають назви держав, наприклад: Препарати, до складу яких входить ехінацея, дуже популярні в **США**⁶⁶; Виробники сталі в **КНР** збільшують експорт, що викликає занепокоєння виробників у інших країнах⁶⁷; Морозиво вартістю 817 доларів пропонують у кав'ярні одного з найпрестижніших готелів у Дубаї, столиці **ОАЕ**⁶⁸.

Українська мова, як і будь-яка інша мова світу, постійно розвиваючись, відображає різноманітні політичні та суспільні явища. Закономірно, що останнім часом виникли нові ініціальні аббревіатури, які сьогодні широко вживаються у пресі, наприклад: Волиняни – учасники **АТО** та родини загиблих на Сході краю отримали у власність упродовж березня 107 земельних ділянок⁶⁹; «Важко сказати, до чого зараз ми готуємося більше: до Мінська-3 чи до місцевих виборів у **ОРДЛО** (окуповані райони Донецької і Луганської областей. – Ред.) за українським законодавством⁷⁰.

Як бачимо, іноді аббревіатури, значення яких може бути невідомим широкому колу читачів, подаються редакцією газети із розшифруванням у дужках: Зокрема, дві одиниці **2С1** (122-міліметрова гаубиця Д-30; **2С1** „Гвоздика“) виявили в районі **ВВАУШа** (Вище військове авіаційне училище штурманів)⁷¹; Величезне захоплення викликала в учнів демонстрація безпілотних літальних апаратів (**БПЛА**)⁷².

Чимало в пресі іншомовних аббревіатур, які друкуються без транслітерації, латинськими літерами: **UIIT** — це традиційне щорічне місце зустрічі туристичних операторів, авіакомпаній, турагентств⁷³; В навчальних планах 12 кредитів **ECTS** має відводитися на викладання історії України, історії української культури, філософії, української мови або на всі суспільно-гуманітарні дисципліни⁷⁴; За оцінкою консалтингової компанії **MEPS**, торік Китай експортував понад 90 млн. т. сталі⁷⁵; За даними компанії **CBRE**, яка працює з комерційною нерухомістю, Пекін і Нью-Делі входять до десятки найдорожчих ринків офісної нерухомості у світі⁷⁶; „**BBC** витратила тисячі фунтів, аби навчити співробітників користуватися „смайликами“⁷⁷; Я констатую замалий або ж нульовий дипломатичний вплив на ситуацію в Україні, – сказала вона в ефірі **BFM TV**⁷⁸.

Зрідка вживаються також і російськомовні аббревіатури, наприклад: На Донбас прибув чеченський **спецназ** для „зачистки“ ватажків „республік“⁷⁹; Відтепер у **вузах** навчатимуться

⁶¹ // Український тиждень, 2015, № 15.

⁶² // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 9.

⁶³ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁶⁴ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁶⁵ // Відомості. UA, 2015, № 15, с. 13.

⁶⁶ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 14.

⁶⁷ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁶⁸ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 16.

⁶⁹ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 9.

⁷⁰ // Український тиждень, 2015, № 15.

⁷¹ // Український тиждень, 2015, № 15.

⁷² // Бористен, 2016, № 2, с. 2.

⁷³ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 13.

⁷⁴ // Український тиждень, 2015, № 15.

⁷⁵ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁷⁶ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁷⁷ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 16.

⁷⁸ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁷⁹ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 2.

лише найрозумніші⁸⁰; Між іншим, ... саме націоналізм не дав фінам... вистояти у боротьбі зі сталінським режимом ССРСР протягом 1939 – 1944 рр. і...⁸¹.

Звукові абрєвіатури у формі непрямого відмінка іноді вживаються із відмінковими закінченнями, наприклад: *Він то набивається „у друзі“ президентові Ющенку, то балотується від БЮТу до кримської Ради*⁸². Закінчення зустрічаються і у формі множини, зокрема *Навіть тоді, коли діяли два ФАПи, працював у них один і той же лікар – просто ходив із села в село*⁸³.

Звукові абрєвіатури, що закінчуються на приголосний, часто вживаються у чоловічому роді, навіть якщо опорне слово іншого роду, наприклад: *Урешті ЖЕК (Житлово-експлуатаційна контора) вирішив звільнити недбалого двірника за невиконання обов'язків*⁸⁴; *Заплановано прибирання п'ятнадцяти забруднених зон, серед яких (...) парк за РАЦСом» (Рєєстрація актів цивільного стану)*⁸⁵.

Згідно з нормами українського правопису, звукова абрєвіатура, якщо вона не є власною назвою, має писатися малими буквами⁸⁶. Проте це практично не виконується: *Навіть у дев'яностих щороку ми здавали по 10 нових житлових будинків, будували школи, садки, ФАПи*⁸⁷; *За інформацією департаменту соціального захисту ОДА, на Волині на обліку перебуває близько 330 тисяч громадян пільгових категорій*⁸⁸.

Як бачимо, фельдшерсько-акушерський пункт і обласна державна адміністрація – цілком загальні назви. Не зважаючи на це, вони написані великими літерами.

В окремих випадках зустрічається взагалі нетипове написання ініціальних абрєвіатур, наприклад: *«Документ розробила стороння компанія, яка також провела для Бі-Бі-Сі (BBC) дослідження, як використання „емоджі“ впливає на популярність матеріалів інформагентства*⁸⁹; *З якогось пекла, мов біси, повиринали сотні фігур у чорних одностроях із „калашами“ та бетеєрами (БТР)*⁹⁰.

Часткові абрєвіатури більш поширені у пресі, ніж абрєвіатури складового типу. Частота вживання часткових абрєвіатур на сторінку формату А3 така: близько 2,78 у газеті „Рідне село. Україна“, близько 0,6 у журналі „Український тиждень“ та близько 2,34 у газеті „Відомості. UA“. В той час як частота вживання уламкових абрєвіатур на сторінку формату А3: близько 0,47 у газеті „Рідне село. Україна“, близько 0,45 у журналі „Український тиждень“ та близько 0,97 у газеті „Відомості. UA“.

Переважну кількість абрєвіатур складового типу та часткових абрєвіатур, що вживаються у пресі, становлять абрєвіатури, у складі яких є аброморфеми. Аброморфема – це складова частина подільної абрєвіатури, наділена власним значенням, яка може сполучатися з іншими аброморфемами та словами. Найбільшого поширення у пресі набули такі аброморфеми:

держ- (державний), наприклад: *Перша стосується держслужбовців, (...) які працюють на своїх посадах і мають спеціальні пенсії*⁹¹; *...із вимогою внести зміни до держбюджету*⁹²; *Держгеокадастр згідно із законом може також передавати державну землю в оренду*⁹³; *Система держзамовлення у вишах має стати конкурентною*⁹⁴; *За його словами, за окремими епізодами, викладеними у заяві ексглави Держфінінспекції Миколи Гордієнка, відкрито 12*

⁸⁰ // Відомості. UA, 2015, № 15, с. 1.

⁸¹ // Бористен, 2016, № 3, с. 10.

⁸² // Український тиждень, 2015, № 15.

⁸³ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 6.

⁸⁴ // Український тиждень, 2015, № 14.

⁸⁵ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 13.

⁸⁶ Український правопис, 2007, с. 57.

⁸⁷ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 2.

⁸⁸ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 4.

⁸⁹ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 16.

⁹⁰ // Український тиждень, 2015, № 15.

⁹¹ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 1.

⁹² // Рідне село. Україна, 2016, № 3, с. 2.

⁹³ // Рідне село. Україна, 2015, № 8, с. 2.

⁹⁴ // Український тиждень, 2015, № 14.

провадження⁹⁵; Голова **Держагенства** з енергоефективності Сергій Савчук прокоментував чутки...⁹⁶;

сіль- (сільський) виявлено здебільшого у спеціалізованій газеті „Рідне село. Україна“, наприклад: Землю планують розпаювати між працівниками **сільгосппідприємства**⁹⁷; Закінчив свого часу Запорізький **сільгосптехнікум**...⁹⁸; Хто ж селянам допоможе, як не місцеві **сільгосптоваровиробники**⁹⁹; Як цього уникнути – радить кандидат **сільгоспнаук**...¹⁰⁰; Спеціалісти радять звернути увагу на вирошування **сільгоспкультур**, які нині малопоширені, але поступово набувають популярності¹⁰¹;

укр- (український), наприклад: ДП «**Укрспирт**» утримі збільшив кількість працюючих заводів¹⁰²; Нещодавно відбулася прес-конференція, на якій були присутні представники **Укроборонпрому** та Міністерства оборони¹⁰³; В нас „**Укргазвидобування**“ добуває газ, „**Укртрансгаз**“ транспортує газ¹⁰⁴; Повідомила виданню „20 хвилин“ представник України в проекті, провідний інженер „**Укргідропроект**“ Тетяна Луніна¹⁰⁵;

мін- (міністерство), наприклад: Від квітня громадяни України можуть отримувати довідки від **Мін'юсту** в режимі онлайн...¹⁰⁶; У **Мінфіні**, **Мінекономіки**, інших відомствах ліквідуються або змінюються департаменти...¹⁰⁷; Із **Міненерго** почали надходити сигнали про можливість повернення до часткового дотування державою видобутку вугілля¹⁰⁸;

рай- (районний), наприклад: Була можливість переїхати в центр сільської ради Сторчове або в **райцентр** Новомиколаївку¹⁰⁹; Один із їхніх малолітніх синів після автопригоди опинився в реанімації Миргородської **райлікарні**¹¹⁰; Щоразу з'являвся до **райвійськкомату**¹¹¹; Під час суддівства познайомився з начальником Маневицького **райсількомунгоспу** Миколою Мельником¹¹²;

агро- (аграрний), наприклад: «Майже на 400 тисяч голів птиці поменшало в **агропромисловому** комплексі Сумщини порівняно з минулим роком¹¹³; Нещодавно Запорізький обком Профспілки працівників АПК та Департамент **агропромрозвитку** ОДА підбили підсумки змагання колективів молочнотоварних ферм¹¹⁴; Але дорога **агропродукція** вигідна їм усім¹¹⁵;

спец- (спеціальний), наприклад: Саджанці ремонтантної садової суниці „Диво світу“, **спецпакування**¹¹⁶; Або в убивць туди ще не дійшли руки, або вдало спрацювали **спецслужби** на місцях¹¹⁷; Встановлені прізвища бійців загону **спецпризначення** МВС ЧР¹¹⁸.

Отже, за результатами дослідження останніх номерів таких видань, як „Бористен“, „Відомості.UA“, „Рідне село. Україна“ та „Український тиждень“ встановлено, що аббревіатури в

⁹⁵ // Відомості. UA, 2015, № 15, с. 2.

⁹⁶ // Відомості. UA, 2016, № 1, с. 2.

⁹⁷ // Рідне село. Україна, 2016, № 5, с. 2.

⁹⁸ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 3.

⁹⁹ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 3.

¹⁰⁰ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 7.

¹⁰¹ // Рідне село. Україна, 2015, № 8, с. 5.

¹⁰² // Рідне село. Україна, 2015, № 8, с. 2.

¹⁰³ // Український тиждень, 2015, № 14.

¹⁰⁴ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 3.

¹⁰⁵ // Відомості. UA, 2015, № 15, с. 2.

¹⁰⁶ // Український тиждень, 2015, № 14.

¹⁰⁷ // Український тиждень, 2015, № 14.

¹⁰⁸ // Український тиждень, 2015, № 14.

¹⁰⁹ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 3.

¹¹⁰ // Рідне село. Україна, 2015, № 8, с. 13.

¹¹¹ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 1.

¹¹² // Відомості. UA, 2015, № 15, с. 13.

¹¹³ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 3.

¹¹⁴ // Рідне село. Україна, 2015, № 8, с. 2.

¹¹⁵ // Український тиждень, 2015, № 14.

¹¹⁶ // Рідне село. Україна, 2015, № 7, с. 16.

¹¹⁷ // Український тиждень, 2015, № 14.

¹¹⁸ // Відомості. UA, 2015, № 14, с. 3.

сучасній українській пресі використовуються досить широко (близько 6,8 абрєвіатур на сторінку формату А3).

Частота вживання ініціальних абрєвіатур на сторінку формату А3: близько 2,19 у газеті „Рідне село. Україна“, близько 4,23 у журналі „Український тиждень“ і близько 8,03 у газеті „Відомості. UA“. Звукових абрєвіатур менше, ніж літерних. Незначну кількість становлять буквено-цифрові та звукоцифрові абрєвіатури. Частота вживання часткових абрєвіатур на сторінку формату А3: близько 2,78 у газеті „Рідне село. Україна“, близько 0,6 у журналі „Український тиждень“ та близько 2,34 у газеті „Відомості. UA“. Частота вживання уламкових абрєвіатур на сторінку формату А3: близько 0,47 у газеті „Рідне село. Україна“, близько 0,45 у журналі „Український тиждень“ та близько 0,97 у газеті „Відомості. UA“.

Звукові абрєвіатури у формі непрямого відмінка або множини іноді вживаються із відмінковими закінченнями. Звукові абрєвіатури, що закінчуються на приголосний, часто вживаються у чоловічому роді, навіть якщо опорне слово іншого роду. Чимало іншомовних абрєвіатур у пресі друкуються без транслітерації, латинськими літерами. Зрідка вживаються також і російськомовні абрєвіатури.

Відповідно до норм українського правопису, звукова абрєвіатура, якщо вона не є власною назвою, має писатися малими буквами. Проте це практично не виконується. В окремих випадках зустрічається взагалі нетипове написання ініціальних абрєвіатур, на зразок „Бі-Бі-Сі“ (*BBC*) та „бетеери“ (*БТР*).

Переважну кількість абрєвіатур складового типу та часткових абрєвіатур, що вживаються у пресі, становлять абрєвіатури, у складі яких є аброморфеми. Найбільшого поширення у пресі набули такі аброморфеми, як *держ-*, *сіль-*, *укр-*, *мін-*, *рай-*, *агро-*, *спец-*. Оскільки мова постійно розвивається, відображаючи будь-які зміни, що відбуваються у суспільстві, з'являються і нові абрєвіатури типу *АТО*, *ОРДЛО* тощо. Крім власне абрєвіатур, у пресі широко використовуються і похідні від них слова.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

- Азарова, Л., Н. П'яст (2005)** Складання як один із способів словотвору. Вінниця: Універсум, 132 с. (*Azarova, L., N. P'yast. Skladannya yak odyn iz sposobiv slovotvoru. Vinnycya: Universum, 132 s.*)
- Аналіз (2016)** Аналіз використання абрєвіатур у мові преси: Курсова робота // Бібліофонд. Електронна бібліотека студента <<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=700133>> (Analiz vykorystannya abreviatur u movi presy: Kursova robota // *Byblyofond. Elektronnaya byblyoteka studenta* <<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=700133>>)
- Білодід, І., А. Лагутіна (2016)** Наукова термінологія доби НТР — органічний складник сучасної літературної мови. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-1.pdf>> (*Bilodid, I., A. Lahutina. Naukova terminolohiya doby NTR — orhanichnyj skladnyk suchasnoyi literaturnoyi movy.* // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-1.pdf>>)
- Бойченко, Л. (1982)** Структурно-семантичні типи абрєвіатур і діапазон їх дериваційної активності в сучасній українській мові (Текст). // *Мовознавство*, № 5, с. 75 – 80. (*Bojchenko, L. Strukturno-semantychni typu abreviatur i diapazon yix deryvacijnoyi aktyvnosti v suchasnij ukrayins"kij movi* (Tekst). // *Movoznavstvo*, № 5, s. 75 – 80.)
- Варинська, А., Н. Корнодудова (2016)** Функціонування абрєвіатур у морській термінології. // <<http://ukrmova.com.ua/zmist-zhurnalu/vipusk-14/funkcionuvannya-abreviatur-u-morskij-terminologi%D1%97/>> (*Varyns"ka, A., N. Kornodudova. Funkcionuvannya abreviatur u mors"kij terminolohiyi.* // <http://ukrmova.com.ua/zmist-zhurnalu/vipusk-14/funkcionuvannya-abreviatur-u-morskij-terminologi%D1%97/>>)
- Бусел, В. (2002)** Великий тлумачний словник сучасної української мови. К.: Ірпінь: ВТФ „Перун“, 1440 с. (*Busel, V. Velykuj tлумachnyj slovnyk suchasnoyi ukrayins"koji movy. K.: Irpin": VTF „Perun“, 1440 s.*)
- Віняр, Г. (2003)** Закономірності оформлення новотворів способом абрєвіації / Г. М. Віняр // *На ниві української філології*, Дніпропетровськ, с. 110 –

120. (Vynar, H. Zakonomirnosti oformlennya novotvoriv sposobom abreviaciyi / H. M. Vynar // *Na nyvi ukrayins"koyi filolohiyi, Dnipropetrovs"k*, s. 110 – 120.)
- Возна, Р. (2016)** Аббревіатури в діловому мовленні. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine23-14.pdf>> (Vozna, R. Abreviatury v dilovomu movlenni. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine23-14.pdf>>)
- Горпинич, В. (1985)** Правопис складноскорочених слів (Текст) // *Українська мова і література в школі*, № 6, с. 25 – 28. (Horpunych, V. Pravopys skladnoskorochenykh sliv (Tekst) // *Ukrayins"ka mova i literatura v shkoli*, № 6, s. 25 – 28.)
- Горпинич, В. (1987)** Наголошування аббревіатур в українській мові (Текст) // *Українська мова і література в школі*, № 1, с. 29 – 31. (Horpunych, V. Naholoshuvannya abreviatur v ukrayins"kij movi (Tekst) // *Ukrayins"ka mova i literatura v shkoli*, № 1, s. 29 – 31.)
- Гринчишин, Д. (2016)** Вимова літерних та поскладово-літерних аббревіатур. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine10-10.pdf>> (Hrynchyshyn, D. Vymova liternyx ta poskladovo-liternyx abreviatur. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine10-10.pdf>>)
- Дзюбишина, Н. (1985)** Ініціальні аббревіатури (Текст) // *Українська мова і література в школі*, № 10, с. 57 – 58. (Dzyubyshyna, N. Inicial"ni abreviatury (Tekst) // *Ukrayins"ka mova i literatura v shkoli*, № 10, s. 57 – 58.)
- Дзюбишина, Н. (1982)** Про вживання аббревіатур (Текст) // *Культура слова*, № 22, с. 80 – 84. <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-22.pdf>> (Dzyubyshyna, N. Pro vzhyvannya abreviatur (Tekst) // *Kul"tura slova*, № 22, s. 80 – 84. <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine22-22.pdf>>)
- Єрмоленко, С., С. Бибиц, О. Тодор (2001)** Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К.: Либідь, 224 с. (Yermolenko, S., S. Bybyk, O. Todor. Ukrayins"ka mova. Korotkuj tлумachnyj slovnyk lnhvistychnyx terminiv. K.: Lybid", 224 s.)
- Кажан, В. (2016)** Аббревіатури — назви сплавів. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine29-21.pdf>> (Kazhan, V. Abreviatury — nazvy splaviv. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine29-21.pdf>>)
- Климович, С. (2008)** Структурно-семантичні типи аброутворень в українській мові. – В: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова“, Херсон, <<http://mydisser.com/en/catalog/view/20607.html>> (Klymovych, S. Strukturno-semantychni typu abrotvoren" v ukrayins"kij movi. – V: dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: spec. 10.02.01 „Ukrayins"ka mova“, Хerson, <<http://mydisser.com/en/catalog/view/20607.html>>)
- Куреляк, Н. (2016)** Аббревіатура в газетному заголовку як носій імпліцитного змісту. // <http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Philologia/68004.doc.ht> (Kurelyak, N. Abreviatura v hazetnomu zaholovku yak nosij implicytneho zmistu. // <http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Philologia/68004.doc.ht>)
- Марченко, В. (2016)** Правопис термінів із власними назвами. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine32-25.pdf>> (Marchenko, V. Pravopys terminiv iz vlasnymy nazvamy. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine32-25.pdf>>)
- Мацько, О. (2000)** Аббревіатури як згорнені мовні формули в дипломатичних текстах [Текст] // *Мовознавство*, № 1, с. 31 – 36. (Mac"ko, O. Abreviatury yak zhorneni movni formuly v dyplomatychnyx tekstax [Tekst] // *Movoznavstvo*, № 1, s. 31 – 36.)
- Мацюк, З., Н. Станкевич (2007)** Аббревіатури в діловому мовленні. Правила скорочення слів. // *Українська мова професійного спілкування*, Київ: Каравела, 2007, 351 с. <http://pidruchniki.com/1933030647610/dokumentoznavstvo/abreviaturi_dil_ovomu_movlenni_pravila_skorochuvannya_sliv>
- Микульчик, Р. (2005)** Сучасні українські аббревіатури: перспективи і стан дослідження // *Вісник Нац. ун-ту „Львівська політехніка“*, № 538: Проблеми української термінології, с. 12 – 15. (Mykul"chuk, R. Suchasni ukrayins"ki

- abreviatury: perspektyvy i stan doslidzhennya // *Visnyk Nac. un-tu „L'vivs'ka politexnika“*, № 538: Problemy ukraïyns'koyi terminolohiyi, s. 12 – 15.)
- Мислива-Бунько, І. (2014)** Абreviatury z pochatkovymi hrec'kymy osnovamy v suchasnij ukraïn's'kij literaturnij movi (na materialij gazet) // *Mova i kul'tura: nauk. zhurnal*. Vyp. 17. – T. III. K.: Vydav. dim Dmytra Burago, s. 32 – 37. (*Myslyva-Bun'ko, I. Abreviatury z pochatkovymu hrec'kumu osnovamy v suchasnij ukraïyns'kij literaturnij movi (na materialij gazet) // Mova i kul'tura: nauk. zhurnal*. Vyp. 17. – T. III. K.: Vydav. dim Dmytra Burago, s. 32 – 37.)
- Пальчиковська, А. (2016)** Абreviacia v systemi suchasnoï ukraïn's'koï terminolohichnoï nominacii // *Науково-дослідна робота молодих учених: стан, проблеми, перспективи*. <<http://www.srw.kspu.edu/?p=917>> (*Pal'chikovs'ka, A. Abreviacia v systemi suchasnoï ukraïyns'koyi terminolohichnoï nominaciyi // Naukovo-doslidna robota molodyx uchenyx: stan, problemy, perspektyvy*. <<http://www.srw.kspu.edu/?p=917>>)
- Письмиченко, А. (2016)** Абreviacia y budivelnij // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine33-9.pdf>> (*Pys'mychenko, A. Abreviacia u budivel'nij // <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine33-9.pdf>*)
- Сердюк, М. (1969)** Відабreviaturni poxidni v ukraïn's'kij movi (Tekst) // *Питання словотвору східнослов'янських мов*. К., с. 83 – 84. (*Serdyuk, M. Vidabreviaturni poxidni v ukraïyns'kij movi (Tekst) // Pytannya slovotvoru sxidnoslov'yans'kix mov*. К., s. 83 – 84.)
- Сердюк, М. (1982)** Структурно-граматичні ознаки абreviатур в ukraïn's'kij movi [Tekst] // *Українська мова і література в школі*, № 7, с. 24 – 28. (*Serdyuk, M. Strukturno-hramatychni oznaky abreviatur v ukraïyns'kij movi [Tekst] // Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli*, № 7, s. 24 – 28.)
- Стишов, О. (2016)** Оказіоналізми в movi ukraïn's'kix ЗМІ кінця ХХ – початку ХХІ ст. // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine64-13.pdf>> (*Styshov, O. Okazionalizmy v movi ukraïyns'kix ZMI kincyа ХХ – pochatku ХХІ st. // <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine64-13.pdf>*)
- Стишов, О. (2005)** Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі movи засобів масової інформації). К.: Пуґач, 388 с. (*Styshov, O. Ukrayins'ka lekсыka kincyа ХХ stolittya (na materialij movy zasobiv masovoyi informaciyi)*. К.: Puhach, 388 s.)
- Тронь, К. (1969)** Із спостережень над структурними типами абreviатур ukraïn's'koï movи 20 – 30-х років [Tekst] // *Питання словотвору східнослов'янських мов*. К.: Наукова думка, с. 47 – 49. (*Tron', K. Iz sposterezhen' nad strukturnymu typaramu abreviatur ukraïyns'koyi movy 20 – 30-x rokiv [Tekst] // Pytannya slovotvoru sxidnoslov'yans'kix mov*. К.: Naukova dumka, s. 47 – 49.)
- Тронь, К. (1970)** Семантичні групи абreviатур і принципи їх моделювання (Tekst) // *Українська мова і література в школі*. № 1, с. 84 – 86. (*Tron', K. Semantychni hrupy abreviatur i pryncypu yix modelyuvannya (Tekst) // Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli*. № 1, s. 84 – 86.)
- Тронь, К. (2016)** Узгодження в роді з назвами-абreviатурами // <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/23/48.htm>> (*Tron', K. Uzhodzhennya v rodi z nazvamy-abreviaturamy // <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/23/48.htm>*)
- Тур, О. (2016)** Особливості функціонування нових абreviатур в офіційно-діловому стилі ukraïn's'koï movи кінця ХХ – початку ХХІ століть // <http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/1737> (*Tur, O. Osoblyvosti funkcionuvannya novyx abreviatur v oficijno-dilovomu styli ukraïyns'koyi movy kincyа ХХ – pochatku ХХІ stolit' // <http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/1737>*)
- Тур, О. (2011)** Структурна специфіка ініціальних абreviатур suchasnoï ukraïn's'koï movи. – В: Філологічні науки: Збірник наукових праць. Полтава, № 8, с. 116 – 120. (*Tur, O. Strukturna specyfika inicial'nyx abreviatur suchasnoï ukraïyns'koyi movy. – V: Filolohichni nauky: Zbirnyk naukovyx prac*". Poltava, № 8, s. 116 – 120.)

- Український (2007)** Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. К.: Наук. думка, 288 с. (Ukrayins"kyj pravopys / In-t movoznavstva im. O. O. Potebni NAN Ukrayiny. K.: Nauk. dumka, 288 s.)
- Чиженко, І. (2016)** Переклад абreviатур та акронімів фахової мови авіації // <<http://intkonf.org/chizhenko-i-o-encheva-g-g-pereklad-abreviatur-ta-akronimiv-fahovoyi-movi-aviatsiyi/>> (Chyzhenko, I. Pereklad abreviatur ta akronimiv fahovoyi movy aviatsiyi // <http://intkonf.org/chizhenko-i-o-encheva-g-g-pereklad-abreviatur-ta-akronimiv-fahovoyi-movi-aviatsiyi/>)
- Шаповал, О. (2003)** Комунікативно-стильові параметри вторинної номінації в газетно-журнальній публіцистиці 80 – 90-х років ХХ століття. – В: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. Дніпропетровськ, 19 с. (Shapoval, O. Komunikativno-styl"ovi parametry vtorynnoyi nominatsiyi v hazetno-zhurnal"nij publicystytsi 80 – 90-x roktiv XX stolittya. – V: Avto-ref. dys. na zdobuttya nauk. stupenyu kand. filol. nauk. Dnipropetrovs"k, 19 s.)
- Шкуратяна Н., С. Шевчук (2000)** Сучасна українська літературна мова. // *Навч. посібник*. К.: Літера, 688 с. (Shkuratyana N., S. Shevchuk. Suchasna ukrayins"ka literaturna mova. // *Navch. posibnyk*. K.: Litera, 688 s.)
- Яременко, В., О. Сліпушко (2001)** Новий тлумачний словник української мови. К.: Аконіт, Том 1. 926 с. (Yaremenko, V., O. Slipushko. Novyj tlumachnyj slovnyk ukrayins"koyi movy. K.: Akonit, Tom 1. 926 s.)

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

- // *Бористен*, 2015, № 4, 37 с.
- // *Бористен*, 2016, № 1, 37 с.
- // *Бористен*, 2016, № 2, 37 с.
- // *Бористен*, 2016, № 3, 37 с.
- // *Відомості. UA*, 2015, № 14 (від 9 квітня 2015 р.), 16 с.
- // *Відомості. UA*, 2015, № 15 (від 16 квітня 2015 р.), 16 с.
- // *Відомості. UA*, 2015, № 22 (від 11 червня 2015 р.), 16 с.
- // *Відомості. UA*, 2016, № 1 (від 13 січня 2016 р.), 16 с.
- // *Відомості. UA*, 2016, № 4 (від 4 лютого 2016 р.), 16 с.
- // *Відомості. UA*, 2016, № 8 (від 3 березня 2016 р.), 16 с.
- // *Рідне село. Україна*, 2015, № 7 (від 8 квітня 2015 р.), 16 с.
- // *Рідне село. Україна*, 2015, № 8 (від 22 квітня 2015 р.), 16 с.
- // *Рідне село. Україна*, 2015, № 10 (від 27 травня 2015 р.), 16 с.
- // *Рідне село. Україна*, 2016, № 3 (від 10 лютого 2016 р.), 16 с.
- // *Рідне село. Україна*, 2016, № 5 (від 11 березня 2016 р.), 16 с.
- // *Рідне село. Україна*, 2016, № 7 (від 11 квітня 2016 р.), 16 с.
- // *Український тиждень*, 2015, № 14 (від 9 квітня 2015 р.), 66 с. <<http://tyzhden.ua/Magazine/386>>
- // *Український тиждень*, 2015, № 15 (від 16 квітня 2015 р.), 66 с. <<http://tyzhden.ua/Magazine/387>>